

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

Patrimoniul cultural contează pentru Europa

Peste

300 000

de persoane lucrează în
sectorul patrimoniului
cultural al UE.

7,8 milioane

de locuri de muncă din UE sunt
legate indirect de patrimoniu
(de exemplu, serviciile de
interpretariat și de securitate).

Valoarea serviciilor ecosistemice furnizate
de rețeaua Natura 2000 este estimată
la aproximativ

200-300 de miliarde EUR

pe an.

Pentru fiecare loc de muncă
direct, sectorul patrimoniului
generează până la

26,7

locuri de muncă indirecte, de
exemplu în construcții și în turism.
Prin comparație, în industria
autovehiculelor raportul este de
6,3 locuri de muncă indirecte
pentru fiecare loc de muncă direct.

68 %

dintre europeni consideră
că prezența unui sit de
patrimoniu cultural le poate
influența decizia privind
destinația de vacanță.

ÎNCURAJAREA INVESTIȚIILOR PRIVATE ÎN PATRIMONIUL CULTURAL

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

Conținut

Rezumat.....	3
Introducere.....	4
De ce sunt necesare măsuri speciale pentru atragerea finanțării private în Republica Moldova.....	6
Situația actuală în domeniul artei în Republica Moldova.....	6
Principalii actori implicați.....	6
Privire generală asupra cadrului juridic în Republica Moldova.....	7
Politica fiscală a UE pentru patrimoniul cultural.....	9
Stimulente pentru încurajarea investițiilor private: țări selectate	11
Stimulente sectoriale în Italia, Franța și Marea Britanie	11
Italia	11
Franța.....	13
Marea Britanie	14
Principalele caracteristici ale Fundațiilor: țări selectate	16
Fundații în Italia, Franța și Marea Britanie	16
Italia	16
Franța.....	17
Marea Britanie	17
Potențiale îmbunătățiri în Moldova	18

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

REZUMAT

Acest document a fost elaborat prin analiza informației obținute din examinarea legilor și documentelor relevante, precum și în baza interviurilor efectuate cu angajații Ministerului Finanțelor.

Documentul își propune să furnizeze:

- Studiul actual al stimulentei fiscale și al activităților filantropice, cu referire direct la fundații. Acesta punctează principalii actori și legile aferente domeniului, precum și modul în care consolidarea stimulentei fiscale este relaționată principalelor documente strategice ale țării.
- Scurtă trecere în revistă a politicii UE referitoare la domeniu. Este subliniat faptul că UE percepe principiul multi-finanțării artei și culturii ca model de sustenabilitate financiară.
- Prezentarea principalelor stimulente pentru încurajarea investițiilor private și a principalelor caracteristicilor ale fundațiilor din Italia, Franța și Marea Britanie. Studiul comparativ al reglementărilor administrative și a intervențiilor indirecte în sectorul cultural evidențiază o distincție pertinentă între țările cu o organizație centralizată, precum ar fi Italia și Franța, și cele cu un grad mai descentralizat, Marea Britanie.
- Descrierea posibilelor acțiuni de îmbunătățire a sectorului în baza factorilor critici care au rezultat din analiza situației menționate. Acțiunile propuse par a fi fezabile în perioadă scurtă / medie și, prin urmare, ar putea fi susținute de Proiectul Twinning care este în curs de desfășurare.

Revenind la factorii critici și acțiunile sugerate, se pare că există o necesitate temeinică de consolidare a cadrului legislativ în ceea ce privește stimulentele. Într-adevăr, legislația actuală nu conține prevederi (sau sunt ambigue și nu sunt în mod expres relateate patrimoniului cultural) necesare înființării unui sistem național de reglementare, coordonat și integrat, capabil să consolideze fondurile disponibile pentru sprijinirea sectorului patrimoniului cultural: acest sistem ar trebui să prevadă facilități fiscale (de exemplu, reducerea TVA pentru lucrările de întreținere și conservare a obiectelor de patrimoniu protejat sau pentru o listă specifică de materiale necesare pentru conservare, inclusiv cele care trebuie importate), scutirea de impozite precum și stimulentele fiscale pentru conservarea și promovarea patrimoniului cultural.

Condițiile pentru beneficierea de stimulente fiscale ar putea fi introduse în diferite legi, inclusiv în Proiectul de lege privind protecția monumentelor istorice, proiectul de lege "Monumente istorice și culturale. Modul și principiile de proiectare a restaurării construcțiilor", care, în prezent, sunt în faza de elaborare. Următorul pas ar trebui să fie modificarea Codului fiscal. Se sugerează introducerea doar a prevederilor generale în Cod cu specificarea funcționării diferitelor stimulente în reglementările specifice.

În baza primei analize cu referire la tipurile de stimulente sugerate pare a fi binevenită introducerea: 1) stimulentei financiare acordate proprietarilor și administratorilor patrimoniului cultural imobil; 2) scutirea de TVA pentru materialele de construcție destinate restaurării inventarului de clădiri și 3) alte tipuri de stimulente.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

INTRODUCERE

Principiul multi-finanțării artei și culturii este, în general, perceput ca un model de sustenabilitate financiară și, prin urmare, este unul dintre subiectele centrale ale discuțiilor din cadrul politicilor culturale.

Mai jos este prezentat un tabel care descrie cele mai utilizate forme de suport financiar pentru patrimoniul cultural și sectoarele culturale.

Tipul de stimulent	Descriere
instrument fiscal destinat generării de fonduri care vizează obiective specifice	
<i>Impozit alocat</i>	Impozit utilizat (prin lege) pentru un anumit scop.
<i>Loterie pe bază de finanțare privată</i>	Fondurile de loterie pentru cultură reprezintă o sursă importantă de investiții private în cultură. Aceste fonduri sunt adesea relaționate impozitului alocat și sunt, astfel, destinate scopurilor culturale specifice. Luarea deciziilor privind distribuirea fondurilor de loterie către cultură este responsabilitatea fie a agențiilor guvernamentale existente, a agențiilor publice nou-înființate, a organizațiilor non-profit, a Guvernului sau a societății de loterie.
<i>Regulamente cu privire la desemnarea procentuală</i>	Ideea de bază a regulamentelor cu privire la desemnarea procentuală constă în faptul că contribuabilii pot desemna un anumit procent din impozitul pe venit achitat în favoarea organizațiilor non-comerciale specifice, non - guvernamentale, iar în unele cazuri, altor organizații. Această formulă se caracterizează prin: (i) contribuabilii decid, în mod individual, cum va fi alocată o parte din impozitul lor plătit; și (ii) utilizarea fondurilor bugetate destinate pentru suportul anumitor beneficiari.
<i>Scutire de impozit pentru donații individuale</i> <i>(Art Bonus - Mecenat)</i>	Donațiile se pot face în numerar sau în forma unor activități specific prevăzute de lege.
<i>Scutire de impozit pentru donații corporative</i> <i>(Art Bonus - Mecenat)</i>	Donațiile se pot face în numerar sau în forma unor activități specific prevăzute de lege.
<i>Scutire de impozit pentru sponsorizări</i>	Sponsorizarea este un alt mod de finanțare a antreprenorilor din segmentul cultural prin intermediul capitalului privat extern. Aceasta poate fi încurajată prin scheme de stimulente fiscale atractive. Cu toate acestea, chiar dacă sponsorizarea (sau "patronajul") face parte dintr-o strategie comercială, care presupune profit cuantificabile, în cazul donațiilor ("mecenat") nu se înregistrează profit financiar, cu excepția cazului de promovare a imaginii corporative a donatorului. Totuși, sponsorizările reprezintă o mică cotă a veniturilor organizațiilor culturale. Avantajele sponsorizării (în comparație cu mijloacele clasice de publicitate) sunt: (i) abordarea grupurilor țintă în situații necomerciale; (ii) asocierea cu o misiune nobilă; (iii) utilizarea mass-media ca multiplicator a mesajelor de sponsorizare; (iv) sprijinirea politici de relații publice, marketingul evenimentelor și imaginea

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

	corporativă; și (v) conștientizarea poziției sociale a companiei.
<i>Abordarea digitală (Crowdfunding)</i>	Din punct de vedere al sectorului cultural, internetul poate fi folosit într-o varietate de scopuri drept o platformă pentru dezvoltarea noilor proiecte artistice. Comerțul electronic, strângerea de fonduri, publicitatea, sponsorizarea și branding-ul sunt utilizate drept modele de venituri potențiale. Inovațiile modelelor de afaceri beneficiază din integrarea componentei digitale în strategiile generale de afaceri ale organizațiilor, astfel facilitând promovarea reciprocă a activităților online și offline.
<i>Vouchere/Certificate</i>	Un nou instrument de stimulare a investițiilor private în cultură sunt grant-urile de tip "vouchere". Un astfel de grant este deosebit de inovator prin faptul că nu acoperă costurile pentru activități generale, ci doar costurile unor activități specifice care pot îmbunătăți profesionalismul organizațiilor din sectorul cultural. În respectivul sector, voucherele sunt folosite ca o modalitate de stimulare a cererii de produse culturale.
<i>Indirect (instrumentul nu generează fonduri directe, dar stimuleze cheltuielile private pentru patrimoniul cultural sau culturală)</i>	
<i>Scheme bancare:</i>	Planurile bancare pot include programe de împrumut care oferă o rată a dobânzii preferențială pentru activitățile culturale.
<i>Filantropie de risc</i>	Întreprinderile din sectorul cultural utilizează, încă, foarte limitat capitalul propriu. Filantropia de risc (FR) reprezintă o formă emergentă de investiții private în sectorul cultural. Această formă a capitalului de risc mai este cunoscută și ca capital de risc social, care presupune investiții de capital de risc și furnizarea de competențe manageriale pentru inițiativele de afaceri ce necesită soluții inovatoare pentru problemele sociale și de mediu. Caracteristicile deosebite ale FR sunt: (i) parteneriatul activ sau implicarea donatorilor, voluntarilor și profesioniștilor în activitățile filantropice ale investiției; (ii) utilizarea unei game largi de instrumente financiare în completarea donațiilor, cum ar fi finanțarea pe mai mulți ani, împrumuturi sau altele; (iii) capacitatea și oportunitatea de a oferi expertiză; dorința de a convinge donatorii să obțină cel mai mare profit din investiții atât sub formă de bani, cât și sub formă de timp și expertiză. În procesul de evaluare a rezultatelor, organizațiile FR se concentrează mai degrabă pe rezultate, decât pe productivitate. Investitorii sunt implicați mai activ în operarea și finanțarea proiectelor, solicitând monitorizare strictă a operațiunilor beneficiarilor.
<i>Forumuri artistice și de afaceri</i>	Instituirea unor agenții specializate care să încurajeze colaborarea între companiile de afaceri și organizațiile culturale.
<i>Stimulente fiscale privind consumul cultural</i>	Măsuri în care obiectul impozitării este orice formă de consum cultural (ex. cumpărarea de muzică, picturi, sculptură). Cele mai generale tipuri ale unor astfel de măsuri sunt: reducerile de TVA pentru achiziționarea bunurilor culturale, deducerile fiscale pentru cumpărarea obiectelor culturale. și alte măsuri cum ar fi transferul obiectului de artă în schimbul plății impozitului. Reducerea TVA pentru achiziționarea bunurilor și serviciilor culturale reprezintă una dintre principalele

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

subvenții implicite pentru industriile culturale.

Aceste stimulente au fost utilizate cu succes în sistemul italian, iar acum propunerea este de a implementa mecanisme similare pentru sectorul culturii moldovenești.

Deși diverse politici pot fi implementate pentru a sprijini furnizarea de fonduri, respectivul document este elaborat pentru așa-numitul "**sprijin indirect**", când sectorul privat alocă fonduri, iar guvernul stimulează donațiile prin facilități fiscale. De asemenea, se pune accent și pe rolul **fundațiilor**.

Consolidarea măsurilor de stimulare fiscală în Moldova este considerată relevantă, atît timp cît aceasta este din ce în ce mai utilizată în Europa pentru sprijinul patrimoniului cultural. Într-adevăr, politica fiscală poate fi considerată "coloana vertebrală" a încurajării investițiilor private în sectorul cultural și, printre diferitele măsuri fiscale, stimulentele fiscale vizează în mod specific încurajarea comportamentului dorit față de artă și cultură. Accentul pe Fundații este esențial pentru valorificarea unuia dintre existentele instrumentele deja aplicabile în țară.

DE CE SUNT NECESARE MĂSURI SPECIALE PENTRU ATRAGEREA FINANȚĂRII PRIVATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Chiar dacă statul joacă un rol central în domeniul patrimoniului cultural, considerat în general sau exclusiv un domeniu public, pentru a păstra importanța socială și economică a acestuia este necesară întreprinderea unor măsuri speciale de atragere a **finanțării private**.

Cu toate acestea, conform studiului efectuat în 2013 de Unitatea regională pentru monitorizare și dezvoltare a capacităților a Programului Cultură al Parteneriatului Estic¹, atît actorii publici cît și cei privați din domeniul culturii din Republica Moldova au menționat că **introducerea facilităților fiscale și a unei politici de stat corespunzătoare care să încurajeze investițiile în cultură sunt printre principalele necesități și priorități de reformare a domeniului culturii** (Raportul analitic de bază privind domeniul culturii și politica în domeniul culturii în Republica Moldova).

Implementarea mecanismelor inovative de finanțare, de asemenea, este un obiectiv al Strategiei de dezvoltare a culturii "Cultura 2020", care accentuează necesitatea unei **reforme eficiente a domeniului culturii în ceea ce privește finanțarea**, managementul, protejarea patrimoniului cultural, precum și din punctul de vedere al descentralizării instituțiilor culturale și extinderea pieței produselor culturale. Mai mult decît atît, una din prioritățile Strategiei este **identificare mecanismelor de majorarea a numărului parteneriatelor cu sectorul privat**.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL ARTEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ACTORII PRINCIPALI

ACTORII PRINCIPALI ÎN MANAGEMENTUL FONDURILOR PUBLICE PREVĂZUTE PENTRU PATRIMONIUL CULTURAL SUNT:

- **Ministerul Finanțelor**, prin intermediul subdiviziunilor și instituțiilor subordonate, asigură executarea funcțiilor de gestionare a fondurilor publice: coordonarea general a procesului bugetar, elaborarea și coordonarea politicii bugetare și fiscale, elaborarea și coordonarea Cadrului bugetar pe termen mediu, gestionarea componentelor bugetare ale Bugetului public național, gestionarea bugetului de stat și monitorizarea executării altor componente bugetare ale bugetului public național. Adicional, Ministerul Finanțelor gestionează alte procese sau sisteme cum ar fi sistemul trezorieral (Trezoreria de Stat), sistemul de administrare fiscală (Inspectoratul Fiscal Principal de Stat), sistemul de achiziții publice (Agenția Achiziții Publice), sistemul de administrare vamală (Serviciul Vamal), sistemul de control financiar intern public și funcția de audit (Inspekția Financiară).
- **Ministerul Educației, Culturii și Cercetării** este responsabil de planificarea bugetară în baza documentelor de politici și de elaborarea strategiilor de cheltuieli sectoriale pe termen mediu pentru Cadrul bugetar pe termen mediu, de elaborarea bugetului anual, executare și rapoartare în conformitate cu legislația în vigoare.
- **Ministerul Economiei și Infrastructurii**, principalul factor responsabil de domeniul construcțiilor.
- **Autoritățile locale** elaborează, aprobă și gestionează bugetul local în conformitate cu principiile și prevederile legislației în vigoare.

PRIVIRE GENERALE ASUPRA CADRULUI JURIDIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Republica Moldova este o țară cu un grad înalt de centralizare, iar principala sursă de finanțare a culturii este bugetul de stat, principalul document de politică bugetară al Ministerului Culturii fiind Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM). Principalele categorii de cheltuieli în domeniu sunt salariile și întreținerea infrastructurii, în timp ce pentru protejarea patrimoniului cultural național se alocă doar o parte din resursele necesare (Strategia națională de dezvoltare a culturii în Republica Moldova / Cultura 2020).

În continuare urmează principalele acte legislative privind 1) stimulentele fiscale pentru finanțare private în domeniul culturii și 2) Fundațiile

1. Codul fiscal 1163/1997.

Articolul 6 din Codul fiscal stabilește **“impozitele și taxele și tipul lor”**.

- taxa de stat include:
impozitul pe venit; taxa pe valoare adăugată; accizele; impozitul privat; taxa vamală; taxe rutiere, impozitul pe avere.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

Trebuie de menționat că impozitul pe venit este inclus în bugetul anual și că taxa pe valoare adăugată este aprobată prin hotărâre de Guvern.

- taxele și impozitele locale includ:
impozitul pe bunurile imobiliare; impozitul privat, taxele pentru resurse naturale; taxa pentru amenajarea teritoriului, taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriului unității administrativ-teritoriale; taxa de plasare a publicității; taxa de aplicare a simbolicii locale; taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii; taxa de piață; taxa pentru cazare; taxa balneară; taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești (comune); taxa pentru parcare; taxa de la posesorii de câini; taxa pentru parcaj; taxa pentru salubritate; taxa pentru panourile publicitare.

În ceea ce privește **modificările potențiale la taxele existente**, se menționează că acest lucru este posibil prin modificarea Codului fiscal și introducerea modificărilor necesare în bugetul de stat și bugetul unităților administrativ-teritoriale (articolul 7).

În ceea ce privește **deducerile fiscale**, agentul economic rezident are dreptul la deducerea oricăror donații făcute de el pe parcursul perioadei fiscale în scopuri filantropice sau de sponsorizare, dar nu mai mult de 5% din venitul impozabil (art.36, alte deduceri). Acest lucru nu se aplică companiilor (art. 60).

Trebuie de menționat că Codul prevede un instrument similar celui din Italia 8%, și anume valoarea impozitului pe venit pentru persoanele fizice pe care fiecare persoană are dreptul să decidă să o transfere anumitor subiecți.

În prezent, Codul fiscal nu prevede alte facilități fiscale pentru finanțarea privată în domeniul culturii.

2. Legea cu privire la filantropie și sponsorizare 1420/2002.

Legea stabilește bazele reglementării juridice a activităților filantropice și de sponsorizare, inclusiv a creării și funcționării organizațiilor filantropice, garanțiile statului privind activitățile filantropice și de sponsorizare și determină formele de susținere a acestora de către autoritățile publice centrale și locale.

Interesant este faptul că în timp ce unul din scopurile menționate expres ale activității de sponsorizare este finanțarea programelor și acțiunilor în domeniul culturii (art.3), **printre scopurile activității filantropice nu se regăsește nici o acțiune în acest domeniu** (art.2).

În ceea ce privește crearea și funcționarea organizațiilor filantropice, legea stabilește și forma juridică a **Fundațiilor** (art.8). Fundația este o organizație filantropică al cărei patrimoniu se constituie din mijloacele financiare sau din alte bunuri ale fondatorilor și desfășoară activitatea în interesul întregii societăți sau al unor anumite categorii de persoane, nu însă în interesul fondatorilor sau al organului său de conducere.

În final, legea prevede că Persoanele care desfășoară activitate de filantropie sau de sponsorizare confirmată documentar beneficiază de **facilitățile fiscale** (art.21) prevăzute de legislația fiscală în vigoare, iar condițiile de acordare ale acestora sunt stabilite în Codul fiscal (art.22).

În general, putem spune că parteneriatele și relațiile între mediul privat și cel cultural sunt foarte slab dezvoltate, iar cadrul legal și beneficiile fiscale încă nu sunt suficiente pentru a încuraja investiții

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

semnificative în domeniu. Chiar dacă Republica Moldova a manifestat din ce în ce mai mult interes în sprijinul privat pentru domeniul culturii, fapt demonstrat prin programele de Parteneriat Public-Privat gestionate de Guvern (Reglementat prin Legea cu privire la parteneriatul public-privat nr. 179-XVI din 10 iulie 2008, recent completată prin Hotărârea Guvernului nr.245/2012 cu privire la Consiliul național pentru parteneriatul public-privat și Hotărârea Guvernului nr. 476/2012 cu privire la selectarea partenerului privat. Concesiunile sunt reglementate de Legea cu privire la concesiuni nr.534/1995. De asemenea, există și Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice 121/2007.), numărul parteneriatelor public-private în domeniul patrimoniului cultural, care pot fi invocate drept exemple de bune practici, sunt foarte puține (Raport de evaluare COMUS pentru Republica Moldova, 2015).

CASETA 1. Exemple de activități culturale susținute de Fundații în Republica Moldova

Numărul **Fundațiilor** care au sprijinit și investit constant în dezvoltarea domeniului culturii este mic.

Un exemplu de astfel de fundații este Soros Foundation-Moldova (SFM)¹, care a investit în câteva proiecte, precum TRIO – Hub de dezvoltare rural - culturală Moldova 2011-2013. Proiectul a fost implementat în perioada noiembrie 2011 - decembrie 2013 cu sprijinul financiar al European Cultural Foundation, Open Society Foundation și Soros-Foundation Moldova. Obiectivul acestuia a fost crearea modelelor de reorganizare a caselor de cultură în centre raionale care oferă cetățenilor servicii culturale în bază de parteneriat și cooperare între instituțiile din domeniul culturii, organizațiile care reprezintă sectorul civic și instituțiile administrației publice. În 2012, un alt proiect de succes al Soros Foundation-Moldova fost TANDEM, implementat în parteneriat cu European Cultural Foundation (Amsterdam), MitOst (Berlin), European Cultural Action (Bruxel) și Centrul de Management Cultural (Lvov), implementat cu sprijinul Comisiei Europene și Robert Bosch Stiftung Foundation. Scopul organizatorilor a fost de a pregăti terenul pentru cooperare cu țările UE în domeniul culturii, de a combate stereotipurile care există pe ambele părți ale frontierei, de a facilita implementarea proiectelor de cooperare în domeniul artelor. De asemenea, profesioniștii din domeniul culturii din țările UE, Republica Moldova și Ucraina au avut posibilitatea de a crea noi rețele și parteneriate de colaborare.

În 2013, Fundația "Edelweiss" a sprijinit și promovat persoanele talentate din Republica Moldova prin sponsorizarea a 6 proiecte culturale.

Mai mult decât atât, legislația în vigoare nu prevede posibilitatea de acordare a sprijinului financiar din surse bugetare sau alte fonduri publice pentru ONG-uri și proprietarii privați ai patrimoniului cultural imobil și, respectiv, pentru oricare intervenție asupra acestui patrimoniu (Raport de evaluare COMUS pentru Republica Moldova, 2015).

Într-adevăr, legislația în vigoare nu conține prevederi (fie sunt ambigue și nu țin direct de patrimoniul cultural) privind crearea unui sistem național de reglementare coordonat și integrat în vederea introducerii facilităților fiscale pentru conservarea patrimoniului cultural. S-a stabilit că legislația națională în domeniul culturii este fragmentată și tinde să includă descrierea procedurilor în textul legilor în loc să fie introduse în regulamente separate.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

POLITICA FISCALĂ A UE ÎN DOMENIUL PATRIMONIULUI CULTURAL

La nivelul UE există câteva documente care subliniază importanța încurajării investițiilor private în cultură. Beneficiile combinării sprijinului public și privat pentru activitățile culturale au fost discutate încă în 1986 la nivelul Consiliului (86/C320/02). După părerea lor, cultura poate beneficia de sprijin consolidat din mai multe surse, inclusiv din diferite forme de sponsorizare atât private, cât și corporativă.

Planul de activitate în domeniul culturii pe anii 2015-2018, adoptat de miniștrii culturii ai UE în decembrie 2014² prevede obiectivul "Accent pe ecosistemul financiar al sectorului cultural și creativ. Examinarea instrumentelor financiare, inclusiv credite și acțiuni. Privire de ansamblu și analiza finanțării alternative, inclusiv fonduri publice-private, investitori business angel, capital de risc, crowdfunding, sponsorizări, donații și filantropie".

Și în 2014 Parlamentul European a solicitat expres Comisiei în rezoluția sa "privind introducerea unei abordări integrate față de patrimoniul cultural pentru Europa"³ consolidarea principiului nou de finanțare din mai multe surse și încurajarea parteneriatelor publice-private.

Într-adevăr, orientarea generală a instituțiilor UE este că finanțarea patrimoniului cultural trebuie să fie flexibilă și adaptabilă. Chiar dacă privatizarea deplină a sectorului nu este un lucru dorit cu siguranță, finanțarea patrimoniului cultural exclusiv din fondurile publice riscă să submineze sustenabilitatea și să reducă accesibilitatea patrimoniului.

STIMULENTE PENTRU ÎNCURAJAREA INVESTIȚIILOR PRIVATE. EXEMPLE DE ȚĂRI

În vederea prezentării unor exemple practice de modele de încurajarea a sprijinului privat pentru domeniul patrimoniului cultural, în continuare urmează o descriere generală a unor mecanisme de stimulare care au fost testate cu succes în alte țări.

A fost decis să se analizeze mai profund trei țări emblematice a diferitor sisteme de gestionare a politicilor culturale: **Italia, Franța și Marea Britanie.**

Comparația cadrului administrativ și a intervențiilor indirecte în sectorul cultural evidențiază o distincție pertinentă între țările cu o organizație centralizată, cum ar fi Italia și Franța, și cele cu un grad mai descentralizat, precum Marea Britanie.

Italia posedă un sistem hibrid care trece printr-un proces de descentralizare cu scopul de a implica sectorul privat. Cazul italian arată că, deși statul joacă un rol central în susținerea culturii, există o gamă largă de inițiative, stimulente și sisteme de încurajare a sprijinului privat pentru cultură.

Mai mult, **Franța** se caracterizează printr-un sistem top-down (de sus în jos) și de stat, în care finanțarea privată a sectorului cultural este dictată de stat.

² [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223(02)&from=EN)

³ http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

Economia **Marii Britanii** este considerată drept o "economie tripodă" prin care fiecare sursă de venit (publică, privată, dobândită) înregistrează cotații egale la venitul total. În Marea Britanie, organizațiile autonome care se bucură de un grad de independență pot distribui fonduri către diferite proiecte și solicitanți. Principiul "distanței unei mâini întinse" reglementează modul de funcționare a acestor organizații, structura acestora și interacțiunea lor cu guvernul. Ideea din spatele principiului este de a evita intervenția statului în luarea deciziilor.

STIMULENTE SECTORIALE ÎN ITALIA, FRANȚA ȘI MAREA BRITANIE

Acest paragraf descrie principalele tipuri de facilități fiscale pentru investițiile private în patrimoniul cultural în Italia, Franța și Marea Britanie. Lista stimulentei prezentate mai jos nu intenționează să fie exhaustivă, deoarece alte stimulente ar putea fi concepute în mod specific pentru sistemul moldovenesc.

ITALIA

În Italia, există un mix de modele administrative, economice și de "lungime unei mâini". Responsabilitățile pentru cultură sunt împărțite între diferite organizații, pe patru niveluri: național, regional, provincial și municipal.

Referindu-se la activitățile de **sponsorizare** și la donații, facilitățile fiscale devin obiectul reducerii impozitelor prin două moduri:

- Credit fiscal: atunci când suma donată poate fi dedusă direct din suma datorată (se aplică numai persoanelor fizice până la 19% și pentru o sumă mică - 2000 euro);
- Deducerea impozitului: atunci când suma donată poate fi extrasă din suma venitului pentru a reduce suma totală pentru care se aplică impozitarea (se aplică persoanelor fizice și juridice) (Legea 342/2000).

Pentru sectorul non-profit, donațiile ar putea fi financiare sau materiale (adică mărfuri, care trebuie să fie detaliate în descriere și valoare) și să constituie obiectul deducerii din venitul total. Există o limită în legislația italiană: deducere de 10% sau nu mai mult de 70.000 euro pentru persoanele fizice și 2% din veniturile întreprinderii (conform DL 14/3/2005). În plus, cheltuielile de publicitate și costurile de reprezentare sunt deduse din veniturile companiei (Legea DPR 917/1986-TUIR).

Există obligații pentru donatori și beneficiari în ceea ce privește modul în care donațiile sunt documentate și contabilizate, pentru a asigura trasabilitatea acestor fonduri. În special, în cazul donațiilor pentru patrimoniul cultural, donatorilor fizici li se cere să încheie acorduri cu beneficiarii, respectând obligațiile ce țin de protecția proprietăților culturale. În cazul întreprinderilor, se prezintă spre aprobare Ministerului Culturii, o propunere de proiect pentru activitățile culturale care trebuie să fie finanțate.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

Alte facilități fiscale importante se aplică **deținătorilor de proprietăți imobiliare** protejate în conformitate cu legea, în speță:

Renovarea și întreținerea patrimoniului cultural. Se prevede că:

- Cheltuielile pentru renovarea clădirilor protejate pot fi deduse din veniturile impozabile ale proprietarilor acestor clădiri. (articolul 37 din Codul patrimoniului cultural și al peisajului).
- Investițiile în renovarea și întreținerea patrimoniului cultural pot fi deduse din impozitul anual datorat.

Includerea proprietăților înregistrate care sunt considerate relevante pentru patrimoniul cultural:

- taxe mai mici pentru intrările contabile de la clădirile înregistrate drept patrimoniu cultural, în cazul în care noul proprietar, care este obligat să plătească impozite pe clădire, acceptă obligația de a întreține valoarea clădirii (articolul 10 din Legea nr.23 / 2011 și articolul 26 din DL nr. 104/2013).

Mai mult decât atât, este posibil să se reducă impozitul pe venit obținut din folosirea proprietăților imobiliare protejate și scutirea completă dacă acestea sunt utilizate ca muzee și sunt accesibile publicului (articolul 38 din Codul patrimoniului cultural și peisajistic); reducerea impozitelor pentru înregistrarea cadastrală, de proprietate sau ipotecară, reducerea impozitului pe succesiune (acum a fost eliminată pentru toate bunurile imobile până la o anumită sumă), reducerea taxei locale pentru proprietăți imobiliare. Scutirea fiscală a lucrărilor efectuate pentru monumentele protejate trebuie să fie certificată de organul competent al Ministerului Culturii (soprintendenza), care trebuie, de asemenea, să autorizeze lucrările și să ateste implementarea corectă și de succes a lucrărilor (articolul 31 din Codul patrimoniului cultural și peisajistic).

- **Transferul de artă în locul plății impozitelor:** acest sistem lucrează ca un sistem de credit fiscal. Este posibil să se cedeze statului, în loc de plată a impozitelor, bunuri culturale, nu mai vechi de 50 de ani, precum și opere ale autorilor în viață. (Decretul Președintelui Republicii nr. 603/73). O măsură specială este acordarea unei fiscalități favorabile clădirilor vechi (înregistrate).
- **Legislația procentuală în favoarea artei:** cetățenii pot decide cu privire la destinația și utilizarea unei mici părți din impozitul său pe venit, fără a face donații: acest instrument este cunoscut sub numele de "otto per mille" sau 8 ‰ - opt la o mie și "cinque per mille" sau 5 ‰ - cinci la o mie.
- **Sursele de finanțare europene,** inclusiv Fondurile structurale comunitare prin care sunt alocate granturi comunitare ultianuale; programe-cadru dedicate culturii; împrumuturi de la Banca Europeană de Investiții, acordate entităților publice și private.
- **Sponsorizarea patrimoniului cultural:** "orice formă de contribuție prin bunuri sau servicii de către persoane fizice".
- **Deduceri din veniturile întreprinderilor:** permite companiilor să deducă din veniturile impozabile așa-numitele taxe de utilitate socială, inclusiv donații în scopuri culturale.
- **Impozite mai mici pentru patrimoniu și daruri:** darurile nu sunt impozabile dacă sunt acordate statului, regiunilor, provinciilor sau municipiilor, organizațiilor publice, fundațiilor sau asociațiilor din domeniul educației, cercetării sau ONG-urilor care desfășoară activități sociale (D.Lgs 31 / 10/990 n.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

346). Bunurile culturale sub formă de **daruri testamentare** nu sunt supuse plății impozitelor sau facilităților fiscale.

- **Taxa turistică:** D.L. 23/2011 stabilește că resursele din taxele turistice vor fi utilizate pentru turism și proiecte culturale.
- **Scutirea TVA de la vânzarea bunurilor imobile:** Transferul proprietăților imobiliare de interes istoric, artistic și arheologic este impozitat cu o rată de 3% (mai mică decât obișnuitele 7%). În ceea ce privește taxa pe valoarea adăugată, chiar dacă transferurile de proprietăți imobiliare istorice și artistice sunt impozitate în funcție de rata obișnuită de 20%, serviciile tipice pentru biblioteci, discoteci, muzee, galerii, galerii foto, monumente, vile, palate, parcuri și grădini botanice/ zoologice sunt scutite de impozitare (secțiunea 10, DPR 633/1972).
- **Loteria națională:** Legea 662/1996 stabilește resursele din fondurile de loterie pentru scopuri culturale (până la 155 milioane EUR anual). Această sumă reprezintă o sumă fixă a plafonului. Fondurile sunt alocate Ministerului Patrimoniului și Activităților Culturale pentru restaurarea și conservarea bunurilor culturale, arheologice, artistice, de arhivă și de bibliotecă, pe baza planurilor triennale.

Bonusul de artă

În Italia, printre măsurile adoptate la nivel național, merită să fie menționat și așa-numitul Bonus Art care reprezintă un set de măsuri de urgență care figurează în articolul 1 din Decretul-lege nr. 83 din 31 mai 2014/27. Obiectivul constă în favorizarea patronajului cultural prin stabilirea unui credit fiscal de 65% pentru toate entitățile private care doresc să sprijine proiectele de întreținere, protejare și restaurare a patrimoniului cultural public; muzee publice, siturile arheologice, arhivele și bibliotecile; teatrele publice și fundațiile. Acesta funcționează printr-un mecanism simplu: beneficiarii se înregistrează pe un site web (www.artbonus.gov.it), iar donatorii folosesc diverse modalități de transfer de bani (prin intermediul unei bănci, poștă, carduri de credit și de debit, cecuri bancare) păstrînd dovada tranzacției pentru a beneficia de avantajele fiscale.

Cele mai relevante prevederi pentru Bonusul Art:

- Legea privind Bonusul Art (+ Regulamentul Agenției Fiscale)
- Actul privind sponsorizarea culturală (martie, 2013), MiBACT.
- Legea regională nr.21 / 2010, regiunea Toscana.
- Legea regională nr. 45/2012, regiunea Toscana.

Un interes deosebit se conturează prin facilitarea conexiunii dintre cererea de finanțare și ofertele potențiale ale donatorilor. De asemenea, reprezintă o modalitate de stimulare a capacității de proiect în cadrul administrației publice, deoarece ultima trebuie să stabilească clar necesitățile financiare pentru orice intervenție pe care o propun pe platforma de obținere a donațiilor.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

Legea franceză⁹ prevede facilități fiscale pentru a stimula activitățile de **sponsorizare**. Companiile sponsorizante pot deduce din veniturile sale impozabile valoarea cadourilor cu caracter cultural în scopuri de caritate sau pentru organizațiile de interes general, până la maximum 0,225% (sau, în anumite condiții - 0,325%) din cifra lor de afaceri.

În Franța, cea mai importantă parte din bugetul sponsorizării culturale este atribuită sectorului de conservare a patrimoniului peisagistic și cel imobil, muzică și muzee / expoziții. Motivația principală pentru sponsorizarea culturală este contribuția la atractivitatea unui teritoriu / loc (40%). Alte imbolduri importante sunt susținerea culturii în interiorul companiei (22%) și dezvoltarea relațiilor publice (20%)⁹.

Alte stimulente fiscale importante se referă la consolidarea **renovării și menținerii patrimoniului cultural**. În special, se prevede că:

- persoanele fizice care dețin clădiri vechi pot deduce din venitul să impozabil cheltuielile aferente acestor proprietăți (articolul 199 din Codul general al impozitelor). Diferite reguli se aplică în funcție de clasificarea clădirii.
- Investițiile în renovarea și întreținerea patrimoniului cultural pot fi deduse din impozitul anual.

Stimulente fiscale pentru a sprijini deținătorii proprietăților enumerate.

Este posibil să se deducă din veniturile impozabile cheltuielile aferente proprietății (ponderea acestora din costul oricărei subvenții, dobândă la împrumutului, impozitul pe proprietate, etc.) în următoarele limite:

- 100% pentru proprietățile înregistrate drept monumente istorice, cu condiția ca acestea să fie deschise publicului;
- 50% pentru astfel de proprietăți care nu sunt deschise publicului;
- 50% pentru proprietățile aprobate ministerial, prin definiție deschise publicului.

Un al treilea grup de stimulente se referă la scutiri pentru **moștenire și daruri**.

- Moștenitorii pot beneficia de facilități fiscale dacă clădirea protejată sau opera de artă va fi, cel puțin parțial, accesibilă pentru publicul larg sau folosită în beneficiul patrimoniului cultural (la fel ca în Marea Britanie).
- Posibilitatea plății impozitului pe moștenire sub formă de cadouri sau opere de artă moștenite pentru muzee și galerii deschise publicului.

În cele din urmă, facilitățile și reducerile se aplică și în cazul **TVA**. În particular, un regim special de TVA se aplică persoanelor care comercializează bunuri și lucrări de artă antică, în scopul evitării impozitării repetate a bunurilor, care sunt furnizate unei persoane impozabile pentru revânzare ulterioară după ce au fost cumpărate.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

MAREA BRITANIE

Sectorul cultural din Marea Britanie este perceput drept model arhetipal "distanța unei lungimi de braț", deoarece fondurile guvernamentale pentru cultură sunt administrate de instituțiile publice non-departamentale care distribuie bani beneficiarilor finali.

Stimulentele fiscale sunt prevăzute numai pentru **sponsorizare** acordată organizațiilor caritabile înregistrate, precum cum sunt multe organizații artistice.

În ceea ce privește **renovarea și întreținerea patrimoniului cultural** în Marea Britanie, pentru anumite tipuri de cheltuieli de construcții se aplică cota zero la TVA. De exemplu, deținătorii proprietăților înregistrate care efectuează "modificări aprobate" pot beneficia de cota zero.

Cu referire la **impozitele pe patrimoniu și cadouri**, sistemul este similar celui descris pentru Franța. Scutirile de taxe se aplică, cu condiția că clădirea protejată sau opera de artă va fi folosită în interesul patrimoniului cultural.

Alte stimulente:

- **Salarizare:** toți cei care plătesc impozit pe venit au dreptul să aloce cu regularitate și fără a fi impozitat o anumită sumă pentru caritate și alte cauze nobile la alegerea acestora.
- **Reducerea impozitului pe venit în schimbul donării de acțiuni, terenuri și clădiri** unei organizații caritabile sau vânzarea acestora la un preț mai mic decât cel de piață. Avantajul acestui sistem este că nici donatorului, nici organizației de caritate care primește bunurile nu le sunt impuse impozite pe câștiguri de capital, și, în plus, donatorul poate solicita scutirea de impozit pe venit. Business-urile sunt, de asemenea, încurajate să doneze bani, terenuri, clădiri și acțiuni. Donațiile de bani ar trebui plătite brut și apoi deduse din profiturile totale ale întreprinderilor la calcularea impozitului pe profit.
- **Măsuri fiscale pentru cumpărarea și vânzarea de proprietăți protejate:** scutirea de la plata TVA este aplicată la vânzarea sau închirierea, pentru o perioadă lungă de timp, a unei clădiri protejate, dacă aceasta a fost reconstruită sau renovată din banii vânzătorului sau chirieșului.
- **Transferul de artă în locul plății impozitelor:** permite indivizilor să ofere Statului bunuri specifice de valoare culturală și istorică în schimbul plății integrale sau parțiale a impozitului pe moștenire, a impozitului pe transferul de capital sau a impozitului pe imobil. În acest fel, în Marea Britanie, bunurile culturale sunt achiziționate pentru proprietate publică și distribuite în muzee, galerii etc.⁹
- **Loteria Națională** - pentru fiecare 1 GBP cheltuit pentru biletele de Loterie, 28 pence sunt distribuiți pentru cauze nobile: arte, organizații de caritate și voluntariat, patrimoniu, sănătate, educație, mediu și sport. Banii sunt alocați finanțatorilor, care apoi redistribuie fondurile menționate pentru proiecte specifice. Guvernul Marii Britanii se angajează să majoreze ponderea Fondului Național de Distribuire a Loteriei până la 20% pentru fiecare dintre cauzele nobile din sectorul sportiv, al patrimoniului și artelor drept o modalitate de compensare pentru reduceri bugetare ale sectorului de artă.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

CARACTERISTICI PRINCIPALE ALE FUNDAȚIILOR: ȚĂRILE SELECTE

În majoritatea țărilor, sectorul fondurilor și al fundațiilor a fost în plină expansiune în ultimele două - trei decenii, semn că cultura filantropică continuă să înregistreze progrese, și în rezultatul modificărilor cadrului juridic și fiscal.

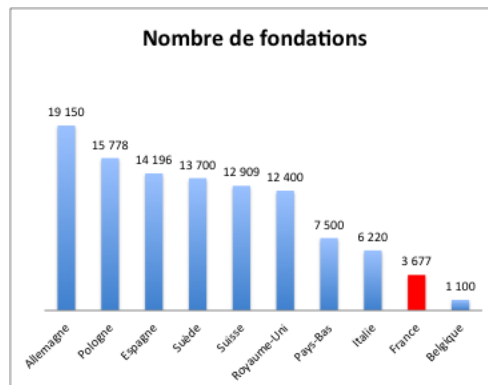

Figura 1. Numărul Fundațiilor din Europa. Sursa CERPhi – Aprilie 2015.

FUNDAȚII ÎN ITALIA, FRANȚA ȘI MAREA BRITANIE

ITALIA

În Italia, între anii 1995 și 2005, numărul de fundații a crescut cu 133%; sectorul de artă și cultură reprezintă prioritatea sprijinului fundațiilor private¹⁰.

Conform Decretului nr. 361/2000, o fundație are statut de persoană juridică prin înscrierea în registrul entităților juridice.

Fundațiile se află în subordinea prefecturilor sau administrațiilor regionale, în funcție de tip. Însă cele înființate înainte de toamna anului 2000, se află sub supravegherea ministerului de resort (Ministerul de Interne sau, în unele cazuri, Ministerul Educației) și există o supraveghere specială a fundațiilor care urmăresc scopuri culturale (a se vedea Decretul nr.368 / 1998). Fundațiile bancare se află sub supravegherea Ministerului Economiei, până când sunt privați de controlul participanților din bănci (a se vedea articolul 52 din Decretul nr.78 din 2010 și Consiglio di Stato nr.5118 / 2011).

Fundațiile pot urmări atât scopuri publice, cât și private, dar **scutirile fiscale sunt aplicate numai anumitor tipuri de fundații care urmăresc beneficii publice.**

Legea italiană prevede beneficii fiscale semnificative pentru fundații, printre care:

- Scutirea totală de impozite și taxe regionale numai în ceea ce privește activitățile instituționale și activitățile conexe (non-business).
- Scutirea de TVA pentru serviciile medicale, asistență medicală, educație și formare, precum și servicii sociale și de sănătate în general.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

- Scutirea pe impozitul de timbru și obligația de a emite încasări (numai pentru activitățile instituționale).
- Simplificarea contabilității.
- Scutiri și concesiuni pentru diverse impozite municipale, precum venituri provinciale, regionale și de capital.

FRANȚA

Conform legii franceze, "o fundație este forma prin care una sau mai multe persoane decid să atribuie irevocabil anumite bunuri, drepturi sau resurse pentru îndeplinirea unui interes public și pentru scopuri non-profit" (23 iulie 1987 Elaborarea Legii filantropiei, modificată prin Actul privind fundațiile corporative din 4 iulie 1990).

Fundațiile trebuie să aibă propriul lor patrimoniu. Acest element distinge fundațiile de asociații, care sunt pur și simplu grupări de persoane fizice sau juridice cu un scop comun. Deoarece toate fundațiile trebuie să servească un scop public, fundațiile private nu sunt permise.

Există trei tipuri principale de fundații: fundații de utilități publice; fundații sub patronaj; fundații corporative.

Toate fundațiile, cu excepția fundațiilor corporative, au dreptul la credite fiscale pentru donații către ONG-uri cu interes general sau statut de utilitate publică. Persoanele juridice pot primi credite fiscale în valoare de până la 0,5% din venitul lor anual pentru donații, în timp ce persoanele fizice pot primi credite fiscale în valoare de până la 20% din venitul lor anual impozabil pentru donații.

În 2008, a fost introdus fondul de dotare (Legea nr. 2008-776 din 4 august 2008). Acest fond se caracterizează prin flexibilitate administrativă, fără cerință pentru capital inițial, modificat acum la un prag minim, fapt ce a generat crearea a mai mult de 600 de fonduri în cei doi ani de când reforma de modernizare a economiei franceze a introdus acest nou tip de fundație. În Franța, 4% din cheltuielile totale ale fundațiilor sunt cheltuite pentru artă și cultură.

În cele din urmă, merită menționate trei acte juridice care contribuit la un proces flexibil de creare și administrare a fundațiilor- Legea din 4 ianuarie 2002 privind muzeele din Franța; Legea din 1 august 2003 privind filantropia, asociațiile și fundațiile; și implementarea de către Conseil d'Etat a normelor standard pentru fundațiile de utilități publice.

MAREA BRITANIE

În Marea Britanie, fundațiile nu sunt o formă specială de caritate: toate organizațiile caritabile, denumite fie "fundații" sau "trusturi", având diferite surse de finanțare sau activitate, au același caracter juridic. Statutul caritabil nu se obține prin formă juridică, ci prin respectarea "scopurilor caritabile" stabilite de autoritățile de caritate, și anume - Comisia de Caritate pentru Anglia și Țara Galilor, Biroul autorităților de

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

reglementare a carității scoțiene (OSCR) și Comisia de Caritate pentru Irlanda de Nord. Scopul caritabil a fost definit în Legea 1601, modificată și extinsă în Actul de Caritate 2006, acum înlocuit cu Actul de Caritate 2011.

În Marea Britanie, în 2002, sprijinul din granturile de caritate pentru artă și cultură a fost de 9% din bugetul total al acestora. Pentru perioada 2001-2004, finanțarea a crescut cu o medie de 30%, apoi a scăzut cu aproape 15 % în 2004-2005. Cea mai mare pondere (până la 78%) revine organizațiilor de artă din Londra.

POTENȚIALELE ÎMBUNĂȚIRI ÎN MOLDOVA

Principala provocare constă în faptul că legislația actuală nu conține prevederi (sau sunt ambigue și nu sunt în mod expres legate de patrimoniul cultural) necesare pentru instituirea unui sistem național de reglementare coordonat și integrat care să introducă facilități fiscale pentru conservarea patrimoniului cultural. De asemenea, legislația națională în domeniul culturii este fragmentată și tinde să includă proceduri în cadrul legilor, în loc să se ghideze de reglementările specifice.

Cu toate acestea, în baza celor ce rezultă din analiza și interviuri, se pare că introducerea stimulentei fiscale este prevăzută în documentele strategice și este salută de actorii instituționali și neinstituționali.

Introducerea facilităților fiscale necesită, în primul rând, îmbunătățirea cadrului juridic actual. Acest lucru va necesita:

1. Implicarea actorilor relevanți:

a) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei și Infrastructurii ar trebui să coopereze pentru a modifica / introduce legi și regulamente relevante. Se propune crearea unor "**grupuri de lucru interministeriale**" care să stabilească sistemul de reglementare în domeniu.

2. Crearea cadrului de reglementare:

a) posibilitatea de a beneficia de facilitățile fiscale ar putea fi **introdusă în proiectul de lege** "Monumente istorice și culturale. Calea și principiile de proiectare a restaurării construcțiilor ", care în prezent, este în curs de elaborare.

b) Următorul pas ar trebui să fie modificarea Codului Fiscal. Se sugerează **introducerea în Cod doar a aspectelor generale**, iar specificarea funcționării diferitelor stimulente inclusă în regulamentele specifice.

c) Identificarea celor mai interesante stimulente care trebuie introduse în Moldova.

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

În baza studiului preliminar efectuat pentru elaborarea prezentului raport, se pare că ar fi binevenită introducerea:

- Stimulentelor financiare acordate **proprietarilor și administratorilor de bunuri ale patrimoniului cultural imobil**
- Scutirea de TVA la **materiale de construcții** utilizate pentru restaurarea clădirilor înregistrate
- **Stimulente pentru loterie națională**
- **Stimularea creării de fundații bancare** prin facilități fiscale adecvate, având în vedere numărul mare de bănci prezente în Moldova
- Codul fiscal descrie "taxele și impozite și tipurile acestora" (articolul 6). Este necesar să se identifice tipul impozitelor care pot fi reduse. Printr-o primă analiză, se pare că facilități și reduceri ar putea fi aplicate **impozitului pe venit și TVA**.

Este nevoie de a elabora o strategie pentru diversificarea surselor de finanțare care să fie compusă din diverse măsuri coordonate iar, pentru ca aceasta să fie efectivă, trebuie să fie promovată printr-o campanie de vizibilitate.

În plus, analiza legilor existente a elucidat unii factori critici.

În prezent, Codul fiscal prevede:

A. facilități fiscale pentru activitățile filantropice și de sponsorizare (articolul 36). Cu toate acestea, activitățile filantropice nu includ nici o acțiune în domeniul cultural (articolul 2).

b. un instrument similar celui Italian de 8 %, și anume procentul impozitului pe venit al persoanelor fizice pe care fiecare individ îl poate acorda anumitor subiecți (Legea 2%). Nu este specificat faptul că poate fi acordat activităților culturale.

În acest sens, se sugerează:

- *Modificarea Codului Fiscal pentru a introduce în mod expres acele facilități fiscale și a stabili procentele fixate din impozitului pe venit care pot fi transferate domeniului cultural, pentru a facilita donațiile pentru patrimoniul cultural evitând prea multe modificări în legislație.*

Bibliografia:

1. Raportul analitic de bază privind domeniul culturii și politica în domeniul culturii în Republica Moldova
2. Strategia națională de dezvoltare a culturii în Republica Moldova / Cultura 2020
3. Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24.04.1997
4. Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420 din 31.10. 2002
5. Raport de evaluare COMUS pentru Republica Moldova (2015)
6. Legea cu privire la parteneriatul public-privat nr. 179-XVI din 10 iulie 2008,

Twinning Project MD 13 ENPI OT 01 16 (MD/26)
Support to promote cultural heritage in the Republic of Moldova
through its preservation and protection

7. Hotărârea Guvernului nr.245/2012 cu privire la Consiliul național pentru parteneriatul public-privat
8. Hotărârea Guvernului nr. 476/2012 cu privire la selectarea partenerului privat
9. Legea cu privire la concesiuni nr.534/1995
10. Legea privind administrarea și deetimizarea proprietății publice 121/2007
11. Plan de Acțiuni pentru Cultură 2015 – 2018, Ministerele Culturii ale UE (Decembrie 2014)
12. Raport Spre o abordare integrată a patrimoniului cultural european, 24.06.2015
13. Legea 342/2000: deducerea donațiilor și sponsorizării (Italia)
14. Legea DPR 917/1986—TUIR, Italia
15. Codul patrimoniului cultural și peisajistic (Decret legislative No. 42 din 22 ianuarie 2004, Italia)
16. D.Lgs. n. 23/2011 și D.L. n. 104/2013, Italia
17. Decretul Președintelui No. 603/73, Italia
18. D.Lgs. 31/10/990 nr. 346, Italia
19. D.L. 23/2011, Italia
20. D.P.R. 633/1972, sect. 10, Italia
21. Legea 662/1996, Italia
22. Legea privind sponsorizarea (1987), Franța
23. Legea privind Sponsorizarea, Legea Mécenat (2003), Franța
24. Compendium Report - France, 2016
25. Codul General Fiscal, art 199, Franța
26. Observatoire de la Fondation de France / CERPhi – April 2015, “ O prezentare generală a filantropiei în Europa ”
27. Decretul no. 78 din 2010, art. 52, Italia
28. Corporate Foundations Act, 04.07.1990, Franța
29. Legea No. 2008-776 din 04.08.2008, Franța
30. Actul privind muzeele din Franța, 04.01.2002;
31. Actul privind filantropia, asociațiile și fundațiile, 01.08.2003, Franța